

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PRÁCE S OHROŽENÝM DÍTĚTEM, KTERÉ JE UMÍSTĚNO DO NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

METODIKY PRO PRÁCI S DÍTĚTEM

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

1.

ODCHOD DÍTĚTE Z RODINY A JEHO UMÍSTĚNÍ DO PĚSTOUNSKÉ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU

METODIKA PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

- **Pracovník OSPOD vyhodnotí situaci v rodině pro dítě jako nevyhovující a rozhodne se podat návrh na jeho odebrání**
- **Pracovník OSPOD zjistí od KÚ, zda je volný PPPD, případně PP**
- **Pracovník OSPOD postoupí KÚ informace o dítěti**
 - počet dětí, věk a pohlaví
 - zdravotní stav (fyzický i psychický), který by mohl ovlivňovat výchovu dítěte v rodině, léky, které dítě užívá
 - historie dítěte a jeho biologické rodiny, především potom takové skutečnosti, které by mohly ovlivnit výchovu dítěte v rodině
 - případný sirotčí důchod, který odebrané dítě pobírá
 - možné riziko výskytu HIV, žloutenky či jiných infekčních nemocí v okolí dítěte
 - kde se dítě aktuálně nachází (zařízení, biologická rodina,...)
- **KÚ poskytne OSPOD seznam pěstounů a aktuální informace o nich**
- **OSPOD na základě aktuálních informací od KÚ vybere konkrétní pěstouny, kontaktuje je a podá návrh na soud, PPPD informuje doprovázející organizaci o plánovaném příchodu dítěte**

Pokud se situace dítěte změní a dítě není do PPPD umístěno, je o tom pěstoun pracovníkem OSPOD neprodleně informován
- **Pokud okolnosti dovolí, dítě by před odebráním z rodiny mělo projít „přípravnou fází“ (pohovor s dětským psychologem nebo vyškoleným pracovníkem OSPOD, kontakt pěstouna s biologickými rodiči, spolupráce se SAS...), seznámení s medailonkem přechodné rodiny**

Dítě musí dostat pravdivé informace o své situaci a o umístění do PPPD
- **Kde převezmou pěstouni dítě**
 - ve své domácnosti
 - pokud je dítě umístěno do ZDVOP, pěstouni si ho vyzvednou přímo tam
 - v porodnici, či v nemocnici
 - v případě starších dětí (od zahájení povinné školní docházky) mohou pěstouni převzít dítě přímo na OSPOD
- **Pokud je předání přítomen soudní vykonavatel, má pěstoun právo na základě vyhodnocení situace odmítnout dojet si pro dítě. Může požadovat, aby mu bylo dítě dovezeno k němu domů. Pěstoun nesmí být přítomen při odebrání dítěte**

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

2.

ADAPTACE DÍTĚTE V NÁHRADNÍ RODINĚ

METODIKA PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Adaptace začíná okamžikem příchodu dítěte do nové rodiny a trvá minimálně půl roku. Proces adaptace se může prodlužovat v návaznosti na předchozí zkušenosti a věk dítěte.

- Adaptace se týká všech členů pěstounské rodiny (dospělí, přijaté děti, biologické děti pěstounů, širší rodina pěstounů, biologičtí rodiče dítěte...).
- V prvních dvou měsících v rodině omezit návštěvy cizích osob i výlety, aby se navázal silný vztah mezi dítětem a pěstouny, popř. dalšími členy rodiny. Omezení se vztahuje také na biologickou rodinu dítěte a předchozí pečovatele – je nutné respektovat individuální potřeby dítěte.
- Při umístění dítěte do PPPD i v tomto období podporujeme kontakty dítěte s biologickou rodinou a snažíme se udržet rodinné vazby – je nutné respektovat individuální potřeby a bezpečí dítěte.
- Všichni musí mít na paměti, že proces adaptace je jednou z nejtěžších fází pěstounské péče. Vše, co dítě s rodinou prožívá, je pro všechny poprvé.
- Pěstouni by měli vysvětlovat dítěti situace, které s nimi dosud nezažilo. Dalším zúčastněným vysvětlit možné reakce dítěte na prožívané situace (běžné denní činnosti – jídlo, koupání,..., škola, výlet, Vánoce, oslava, dovolená, nemoc v rodině, návštěva OSPOD a doprovázející organizace, návštěva lékaře, konflikty ...). Každá z běžných situací může u dítěte vyvolat stres a reakci na traumatizující událost.
- Každý, kdo s dítětem v tomto období přijde do kontaktu, by měl respektovat proces adaptace.
- Pěstouni mají právo požádat o odbornou pomoc OSPOD a doprovázející organizaci, kteří zprostředkují potřebné služby (psycholog, právní pomoc, podpora pro pěstouna, odborný lékař...).
- OSPOD předává informaci biologické rodině o probíhající adaptaci.
- OSPOD do dvou měsíců svolá případovou konferenci, pro další nastavení IPOD a kontaktů dítěte s biologickou rodinou.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

3.

NASTAVENÍ SPOLUPRÁCE VŠECH ZÚČASTNĚNÝCH PŘI PŘÍCHODU DÍTĚTE DO PPPD

METODIKA PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

- Klíčové osoby okolo dítěte při svěření dítěte do PPPD: pracovník OSPOD, pěstoun na přechodnou dobu, biologická rodina dítěte, pracovník doprovázející organizace pěstouna, další odborníci
- Pro dobrou spolupráci je nutná dobrá informovanost všech zúčastněných
- Do týdne od svěření dítěte do PPPD pracovník OSPOD kontaktuje pěstouna

Pracovník OSPOD předá pěstounovi další informace o dítěti, pokud jsou mu známé

Pěstoun sdělí, jak dítě prospívá a jak probíhá adaptace dítěte v rodině

- Pracovník OSPOD zajistí pěstounovi rodný list dítěte, kartičku zdravotní pojišťovny, plnou moc od rodičů dítěte
*v případě nesouhlasu rodičů se zapsáním dítěte do školy, může OSPOD vypracovat pro pěstouna návrh na předběžné opatření, pěstoun ho poté podá na soud
- Nejpozději do 2 měsíců od příchodu dítěte do PPPD svolá pracovník OSPOD případovou konferenci, nebo pracovní setkání

Cíle případové konference, na které jsou vždy pozváni: pěstoun, biologický rodič dítěte, pracovník OSPOD, pracovník doprovázející organizace, dítě – pokud je toto vyhodnoceno jako vhodné, další přizvaní odborníci:

- Nastavení četnosti a pravidel kontaktů dítěte s jeho biologickou rodinou
- Nastavení podmínek a časového harmonogramu pro návrat dítěte do biologické rodiny
- Hledání dlouhodobé stabilní péče pro dítě, stanovení časového harmonogramu a vymezení jednotlivých úkolů

Cíle pracovního setkání, kterého se vždy účastní pěstoun, pracovník OSPOD a pracovník doprovázející organizace:

- Hledání dlouhodobé stabilní péče pro dítě, stanovení časového harmonogramu a vymezení jednotlivých úkolů

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

4.

PŘECHOD DÍTĚTE Z PĚSTOUNSKÉ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU DO PĚSTOUNSKÉ PÉČE, ČI ÚSTAVNÍ PÉČE METODIKA PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

1/ PŘÍPRAVA SPISOVÉ DOKUMENTACE, DOBA ČEKÁNÍ NA VYTIPOVÁNÍ NOVÉ RODINY

- OSPOD vypracuje spisovou dokumentaci a pošle ji na KÚ v co nejkratší době
- uspořádá **případovou konferenci, nebo pracovní setkání** – jasné úkoly a termíny
 - osloví širší biologickou rodinu a osoby blízké – možnost uspořádání rodinné konference

DOKUMENTY PRO KÚ:

- Karta dítěte, Vyhodnocení situace dítěte, IPOD, Přehledný list od lékaře
- Psychologické vyšetření dítěte v odůvodněných případech po konzultaci s KÚ
- Fotografie dítěte
- Zpráva pěstounů o dítěti – profil dítěte nutno aktualizovat! Charakteristika dítěte, jeho pozitiva a rizika při výchově.

Vytipování nové rodiny

- KÚ vytipuje náhradní rodiče
- KÚ sdělí termín seznámení žadatelů se spisem dítěte pěstounovi / klíčovému pracovníkovi, kteří mají povinnost se o tom neprodleně vzájemně informovat – za účelem rezervování si času pro případné setkání
- KÚ seznámí žadatele se spisem
- Pokud žadatelé o dítě projeví zájem, je jim vydáno oznámení o vytipování a začne běžet 30ti denní lhůta pro seznámení s dítětem a rozhodnutí, zda žadatel podá návrh k soudu na svěření dítěte do NRP
- KÚ informuje pěstouna / klíčovou pracovníci o rozhodnutí žadatelů - setkání s dítětem může následovat bezprostředně po seznámení se spisem, klíčový pracovník by měl být přítomen
- Klíčový pracovník je nápomocen při nastavování procesu seznamování – předává informace OSPOD
- OSPOD koordinuje proces a shromažďuje informace o průběhu seznamování žadatelů s dítětem

2/ PROCES PŘEDÁVÁNÍ DÍTĚTE

Proces překlápění

OSPOD sdělí možnosti podoby podání návrhu k soudu

Doprovázející organizace – hlavní garant procesu překlápění

- Jasně domluvit proces překlápění – frekvence, termíny, seznam věcí, které s dítětem půjdou do nové rodiny, domluvit si náplň setkání, zohlednit možnosti obou stran
- PPPD podporuje budování vztahu mezi dítětem a dlouhodobými pěstouny/ adoptivními rodiči
- Klíčový pracovník doprovázející organizace upozorní nové pečující osoby, že je potřeba dopřát dítěti čas na překlopení, i když už budou mít v ruce rozhodnutí soudu
- Po dobu minimálně šest týdnů od příchodu dítěte k novým pečujícím osobám by měla rodina omezit návštěvy zvenčí, důležitá je intenzita vztahu s novými rodiči
- Je nutné po odchodu dítěte z PPPD důkladně zvážit přínos dalších návštěv minulých pěstounů, návštěvy mohou bránit dítěti v odpoutání se od „přechodné“ rodiny. Individuálně posoudit potřebu dítěte setkat se s PPPD.

3/ UMÍSTĚNÍ DÍTĚTE DO ÚSTAVNÍ PÉČE

- V případě, že se nepodaří návrat dítěte do jeho původní rodiny a nenajde se pro dítě vhodná náhradní rodina, připravuje se dítě na umístění do ústavního zařízení.
- Doprovázející organizace pomůže zajistit pěstounovi a dítěti psychologa, nebo jiného odborného pracovníka, který bude dítě doprovázet v tomto procesu a pomůže ho připravit na přechod do ústavního zařízení. Zároveň bude podporou pro pěstouna a bude mu nápomocný v tom, jak s dítětem pracovat.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

5.

BUDOVÁNÍ IDENTITY DĚTÍ VYRŮSTAJÍCÍCH V NRP

METODIKA PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Podpora procesu budování zdravé identity u dítěte v náhradní péči
Potíže v oblasti utváření identity se mohou projevovat výrazně narušeným chováním a prožíváním. OSPOD a doprovázející organizace podporují náhradní rodiče v aktivním přístupu k formování pozitivní identity dítěte.

OSPOD

Zařazuje aktivní podporu identity dítěte do IPOD

- aktivity vedoucí k budování zdravé sebedůvěry a socializace dítěte
- osobní nebo jiný kontakt dítěte s jeho biologickou rodinou, je-li to v zájmu dítěte
- zpracování osobního příběhu dítěte (např. Osa života, Kniha života)
- zprostředkování informací o kultuře, etniku, odkud dítě pochází
- zajištění pozitivních identifikačních vzorů (např. dospělých či dětí téže etnické příslušnosti)

Aktivně spolupracuje s dítětem, biologickou i náhradní rodinou

- informování o právech rodiče/dítěte/náhradního rodiče
- navrhuje a zprostředkuje biologickému rodiči odbornou pomoc a podporu
- pomoc v klidném a věcném jednání s úřady ohledně kontaktu s dítětem
- pomoc při sjednávání srozumitelné a vhodné dohody o styku s dítětem
- facilitace/asistování kontaktu mezi dítětem a vlastním rodičem
- vyhodnocování proběhlého kontaktu a motivace k pokračování

Zajišťuje a shromažďuje informace o dítěti, jeho rodině a rodinné historii.

Předává informace pěstounovi, doprovázející organizaci, případně dítěti.

Předávání všech informací o biologické rodině dítěti je třeba dopředu prokonzultovat s pěstounem, doprovázející organizací a dalším odborníkem, který pracuje s dítětem. Nevhodné předání informací, nebo nevhodná forma a čas způsobuje další traumatizaci dítěte.

DOPROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE

Zařazuje příslušná témata ve vzdělávacím plánu pečovatelů

- rodičovské kompetence pěstounů, terapeutické rodičovství
- identita, její vývoj a podpora u dítěte v NRP
- zpracování osobního příběhu dítěte, Kniha života
- jak hovořit s dítětem o jeho biologické rodině
- identita dítěte jiného etnického původu a její podpora
- sexualita dětí v NRP

Zjišťuje a předává informace pěstounovi, případně dítěti.

Předávání všech informací o biologické rodině dítěti je třeba dopředu prokonzultovat s pěstounem a případně dalším odborníkem, který pracuje s dítětem. Nevhodné předání informací, nebo nevhodná forma a čas způsobuje další traumatizaci dítěte.

- Zpracovává osobní příběh dítěte (např. Osa života, Kniha života)
- Asistuje kontakty dítěte s biologickou rodinou, případně pomáhá nastavovat další setkávání a jiné formy kontaktů (sociální sítě, telefony)
- Zprostředkovává odbornou pomoc pro dítě

PĚSTOUN

- Vzdělává se v nabízených tématech
- Aktivně podporuje budování pozitivní identity dítěte a své pozitivní vnímání biologické rodiny a historie dítěte
- Konzultuje s OSPOD a doprovázející organizací předávání informací dítěti

BIOLOGICKÁ RODINA DÍTĚTE

- Sděluje dítěti informaci o tom, že dítě nenese vinu na současné situaci.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

6.

NÁVRAT DÍTĚTE DO PŮVODNÍ RODINY Z PP ČI PPPD

METODIKA PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

- Pracovník OSPOD informuje rodiče o situaci dítěte
- Pracovník OSPOD zprostředkuje biologickému rodiči setkání s organizací, která ho může doprovázet
- Pracovník OSPOD informuje pěstouna a doprovázející organizaci o zájmu biologického rodiče
- Pracovník OSPOD předá biologickému rodiči kontakt na doprovázející organizaci pěstouna, aby se rodič mohl ptát, jak se daří dítěti.
- Nejpozději do 2 měsíců od příchodu dítěte do PPPD svolá pracovník OSPOD případovou konferenci
- **Cíle případové konference, na které jsou vždy pozváni: pěstoun, biologický rodič dítěte, pracovník OSPOD, pracovník doprovázející organizace, dítě (ve věku od zahájení povinné školní docházky), další přizvaní odborníci:**
 - Nastavení četnosti a pravidel kontaktů dítěte s jeho biologickou rodinou
 - Nastavení podmínek a časového harmonogramu pro návrat dítěte do biologické rodiny
 - Hledání dlouhodobé stabilní péče pro dítě, stanovení časového harmonogramu a vymezení jednotlivých úkolů
- **Úkoly z případové konference jsou pracovníkem OSPOD pravidelně vyhodnocovány**
- **Biologickému rodiči nastavujeme podmínky pro kontakt s dítětem tak, aby neměl situaci ztíženou, ale aby musel projevit jisté úsilí a nevytvářeli jsme tak mylný obraz o jeho zájmu.**
- **V případě, že se dítě bude vracet do biologické rodiny, je nutné přesně nastavit proces předávání dítěte, je nutná schůzka všech zúčastněných, kde se domluví celý proces – kdo, kde, kdy a co – proces předávání koordinuje doprovázející organizace a přesně informuje OSPOD**
- **Dítě by po celou dobu předávání měl provázet psycholog.**

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

7.

ODCHOD MLADÝCH DOSPĚLÝCH Z PĚSTOUNSKÉ PÉČE

METODIKA PRO KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

- Dospívání a osamostatňování je jedním z nejdůležitějších období v životě dítěte v NRP
- 18. rokem končí Dohoda o výkonu pěstounské péče a ukončuje se také spolupráce s OSPOD
- S dítětem a pěstounem je potřeba pracovat již cca od 15 let věku dítěte

Děti, u kterých musí být pracovníci OSPOD a pracovník doprovázející organizace zvláště opatrní

- Děti s inteligencí na spodní hranici normy
- Děti, které přišly do rodiny ve vyšším věku
- Děti, které mají poruchu vztahové vazby
- Děti, které jsou vývojově opožděné
- Děti, které nemají dobré vztahy s pěstouny
- Děti minoritního etnika
- Děti s hendikepem

Oblasti, na které je potřeba dítě připravit

- Finanční gramotnost
- Bydlení – Dům na půl cesty, startovací bydlení atd.
- Hledání práce
- Prevence rizikových vztahů
- Je nutné už před 18. rokem věku řešit praktické věci - školu, možnost uplatnění na trhu práce....
- U dětí, které se nikdy plně neosamostatní, je dobré zvažovat omezení způsobilosti k právním úkonům, invalidní důchod, chráněné bydlení

ROLE DOSPĚLÝCH V ŽIVOTĚ DOSPÍVAJÍCÍHO

Pěstoun – umožnit dítěti dospět

Pracovník OSPOD – poučení dítěte, navázání na pracovníka, který s ním může pracovat i po osmnáctém roce věku – kurátor pro dospělé

Klíčová pracovnice rodiny, nebo další pověřený pracovník – individuální práce s dítětem, speciální programy pro děti

Ke každému dítěti je potřeba přistupovat individuálně.

Aby zvládli pěstouni odchod dětí, je třeba jim pomáhat a pracovat s nimi.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Centrum pěstounských rodin z. s.

Komunitní centrum pro pěstounské rodiny
Kancelář spolku
U Náhona 329/18, Hradec Králové

www.pestounskerodiny.cz